

Accountantsverslag

Boekjaar 2016

Gemeente Rijswijk

An independent member of Baker Tilly International

Inhoudsopgave

	Pagina
Aanbiedingsbrief	3
1 Bestuurlijke samenvatting	4
2 Accountantscontrole	5
3 Kwaliteit verslaggeving	13
4 Financiële positie	14
5 Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole	15
6 Bevindingen ten aanzien van de interne beheersing	19
7 Aandachtspunten vanuit de auditcommissie	20
8 Overige dienstverlening → onafhankelijkheid accountant	22
9 Single Information Single Audit (SiSa)	23

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Rijswijk

Breda, 16 mei 2017

Betreft: Accountantsverslag 2016

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2016 van uw gemeente afgerond. In dit accountantsverslag informeren wij u over onze bevindingen.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Rijswijk voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly Berk N.V.

drs. R. Opendorp RA
Partner

1. Bestuurlijke samenvatting

Als accountant van uw gemeente hebben wij de controle van de jaarrekening uitgevoerd op basis van de kaders en normen die door de wetgever als ook door u als gemeenteraad aan ons zijn meegegeven.

In dit accountantsverslag doen wij verslag van de uitkomsten van ons onderzoek naar de getrouwheid en de rechtmatige totstandkoming van de lasten en baten en de activa en passiva in de jaarrekening 2016.

In hoofdstuk 2 van dit accountantsverslag gaan wij met name in op die zaken die van belang zijn voor u als gemeenteraad. Wij ondersteunen u daarbij in uw controlerende rol en uw besluitvorming rondom de jaarrekening.

Bij de jaarrekening die voorligt zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor het aspect getrouwheid als ook voor het aspect rechtmatigheid. In paragraaf 2.2 hebben wij geconstateerde onzekerheden nader toegelicht.

In hoofdstuk 3 gaan wij in op de kwaliteit van het jaarverslag. Als accountant hebben wij op basis van wet- en regelgeving de taak om de jaarrekening te controleren en het jaarverslag te toetsen. In het jaarverslag legt het College verantwoording af over de uitvoering van het beleid en wat bereikt is. Wij hebben vastgesteld dat het beeld van het jaarverslag niet strijdig is met het beeld van de jaarrekening.

Hoofdstuk 4 gaat in op de financiële positie en het resultaat. Wij constateren dat een positief resultaat na bestemming wordt verantwoord van € 1.812.000 ten opzichte van begroot positief resultaat van € 3.061.000.

In hoofdstuk 5 geven wij onze bevindingen uit de controle weer. Hoofdstuk 6 gaat in op de opvolging van de significante constatering die wij tijdens de interim hebben geconstateerd. In hoofdstuk 7 gaan wij in op de aandachtspunten die vanuit de auditcommissie meegegeven zijn.

In de hoofdstukken 8 en 9 gaan wij in op een aantal overige onderwerpen waarover wij dienen te rapporteren.

2. Accountantscontrole

2.1 Dekking en reikwijdte van de controle zijn conform de opdrachtbevestiging

Wij hebben van u de opdracht gekregen om de jaarrekening 2016 van de gemeente Rijswijk te controleren. In onze vaktechnische opdrachtbevestiging is deze opdracht in detail verder uitgewerkt.

Bij deze controle hanteren wij de in het controleprotocol vastgelegde marges. De maximaal toe te passen marges zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). U heeft geen lagere materialiteit vastgesteld waardoor wij het wettelijke kader als uitgangspunt hebben gehanteerd. De bij onze controle van de jaarrekening 2016 toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% (€1.670.000) en voor onzekerheden 3% (€ 5.010.000) van de totale lasten inclusief stortingen in de reserves. Onze controle houdt in dat wij niet alle transacties controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden en onrechtmatigheden te ontdekken.

In het accountantsverslag worden fouten en onzekerheden gerapporteerd die de door u vastgestelde rapportagetolerantie van € 100.000 overschrijden en worden overige bijzonderheden die van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening door uw raad gerapporteerd.

2.2 Geconstateerde onzekerheden

Naar aanleiding van de door ons verrichte werkzaamheden constateren wij de volgende onzekerheid die de in hoofdstuk 2.1 genoemde materialiteit overschrijden en niet zijn gecorrigeerd.

Wij hebben de volgende onzekerheid geconstateerd:

Sociaal domein: Juistheid facturatie H10

De inkoop Jeugdhulp is door de gemeente Rijswijk uitbesteed aan H10. De werkelijke lasten van Jeugdhulp die betrekking hebben op de gemeente Rijswijk worden door H10 doorbelast. De gemeentelijke accountantsdienst van Den Haag (GAD) heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven over verantwoording van de ingekochte zorg. Bij deze rapportage wordt aangegeven dat de ramingssystematiek van 2015 plausibel was. Op basis van de bevindingen vanuit de GAD is sprake van een onzekerheid van € 237.000 (last voor de gemeente) voor de volledigheid van de facturatie. Zorginstellingen mogen tot en met vijf jaar na afronding nog zorg declareren. Ten opzichte van voorgaand jaar neemt de geconstateerde onzekerheid af.

2. Accountantscontrole

2.3 Strekking controleverklaring 2016

Bij de jaarrekening over boekjaar 2016 zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor het aspect getrouwheid als ook voor het aspect rechtmatigheid waarvan de oordeelparagraaf als volgt luidt:

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeente Rijswijk op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeente, zoals opgenomen in het 'Normenkader rechtmatigheid 2016' (Raadsinformatiebrief: 16.107938).

Hierbij gaan wij er vanuit dat de jaarrekening niet zal worden gewijzigd.

2. Accountantscontrole

2.4 Geen (materiële) afwijkingen die in het oordeel moeten worden betrokken in het kader van begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op Artikel 189, 190, 191 en 212 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting, via de verordening op het financieel beheer en het controleprotocol.

Het systeem van budgetbeheer en –bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de Raad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de kadernota rechtmatigheid die door de Commissie BBV is uitgebracht. Een belangrijke inhoudelijke aanvulling betreft de vaststelling, dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat de Raad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij open-einde regelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de Raad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden gegeven, worden betrokken. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen.

Daarnaast moet de accountant in het verslag van bevindingen deze kostenoverschrijdingen, waarvan het College in de jaarrekening aan moet geven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde te stellen. Extra lasten die worden gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten, en de Raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In de jaarstukken 2016 legt het College in de financiële rekening en toelichting daarop verantwoording af over de realisatie van de lasten en baten ten opzichte van de begroting.

2. Accountantscontrole

2.4 Geen (materiële) afwijkingen die in het oordeel moeten worden betrokken in het kader van begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

Wij constateren dat er op programma's 1, 3, 5, 6 en 7 sprake is van een overschrijding van de begrote lasten > rapporteringstolerantie. Op het programma Wonen en Leven na is op alle programma's sprake van overschrijding van de lasten. Wij constateren dat een aantal overschrijdingen reeds eerder bekend waren en tussentijds tot een bijstelling hadden kunnen leiden. Wij adviseren de gemeente maatregelen te treffen in de P&C cyclus ter voorkoming van deze overschrijdingen.

Programma	Overschrijding van de lasten	Onrechtmatigheid, telt niet mee	Onrechtmatigheid, telt wel mee
Programma 1: Algemeen bestuur en organisatie	€ 1.839.000	€ 1.839.000	
Programma 3: Verkeer en Vervoer	€ 504.000	€ 504.000	
Programma 5: Onderwijs	€ 2.739.000	€ 2.739.000	
Programma 6: Sport cultuur en recreatie	€ 133.000	€ 133.000	
Programma 7: Sociaal Domein	€ 675.000	€ 675.000	

Programma 1

De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt doordat een extra dotatie aan de voorziening pensioenen wethouders gedaan is in 2016. Deze voorziening moet verantwoord worden op basis van een actuariële berekening. De gemeente heeft nieuwe actuariële berekeningen laten opstellen en de voorziening hierop aangepast. Aangezien deze berekeningen pas laat in het jaar zijn opgesteld heeft eerdere bijstelling van de begroting niet plaats kunnen vinden.

2. Accountantscontrole

2.4 Geen (materiële) afwijkingen die in het oordeel moeten worden betrokken in het kader van begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

Programma 3

Overschrijding van dit programma wordt veroorzaakt doordat de doorbelasting van kosten van wegen, straten en pleinen aan riolering ten onrechte al in 2016 geraamd is (€ 324.000). In werkelijkheid is deze doorbelasting niet geboekt waardoor de lasten de raming overschrijden. Op programma Wonen en Leven ontstaat hierdoor een onderschrijding voor hetzelfde bedrag. De kosten passen binnen het bestaande beleid, derhalve heeft de overschrijding geen gevolgen voor ons oordeel. Daarnaast is een extra storting gedaan in de voorziening herstraten sleuven voor € 171.000. Hier staan extra opbrengsten tegenover, derhalve heeft de overschrijding geen gevolgen voor ons oordeel.

Programma 5

De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de kosten als gevolg van de scholenbrand. De extra kosten naar aanleiding van deze brand bedragen € 2.079.000. Hier staat een uitkering van de verzekering tegenover (€ 2.079.000). De resterende overschrijding wordt veroorzaakt door extra lasten voor het onderwijsachterstandenbeleid (€ 578.000). Hier staan extra baten van dezelfde omvang tegenover. Omdat de extra lasten gecompenseerd worden door extra baten heeft de overschrijding geen gevolgen voor ons oordeel.

Programma 6

De overschrijding op programma 6 wordt veroorzaakt door overschrijdingen op het product sport. Onder dit product vallen diverse subproducten die de overschrijding veroorzaken. De grootste overschrijding wordt veroorzaakt door de kosten die gemaakt zijn voor het herstellen van brandschade aan een gymzaal (€ 67.000). Hier heeft de gemeente een vergoeding van de verzekering gekregen van € 65.000. Tegenover de extra lasten (€ 133.000) staat een opbrengst van € 103.000. Omdat de extra lasten grotendeels gecompenseerd worden door extra baten heeft de overschrijding geen gevolgen voor ons oordeel.

2. Accountantscontrole

2.4 Geen (materiële) afwijkingen die in het oordeel moeten worden betrokken in het kader van begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

Programma 7

De overschrijding van de lasten op programma 7 wordt veroorzaakt door extra lasten van de participatiewet (onderdeel inkomen), armoede en schuldenbeleid en de kosten vreemdelingen. Oorzaak van de overschrijding is een toename in het uitkeringsbestand. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de uitstroom tegenvalt en door een verkorting van de WW duur. De extra lasten van het gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid worden volledig gedekt door een extra bijdrage uit het gemeentefonds. De extra lasten op het product vreemdelingen worden veroorzaakt door de inzet van tijdelijk personeel. Deze lasten worden gedekt vanuit extra baten. De kosten passen binnen het bestaande beleid of er staan extra baten tegenover, derhalve heeft de overschrijding geen gevolgen voor ons oordeel.

Toerekening uren aan programma's

Wij constateren dat een deel van de budgetoverschrijdingen en onderschrijdingen veroorzaakt wordt door een afwijking in de gewerkte uren. Hieruit concluderen wij dat de uren anders besteed zijn dan vooraf begroot. Op totaalniveau blijven de personeelskosten binnen de raming van 2016, derhalve concluderen wij dat de over- en onderschrijdingen geen effect hebben op het totale saldo van de lasten. Wij adviseren de gemeente om na te gaan wat de reden is dat de werkelijk gewerkte uren op een programma afwijken van de begroting en deze ontwikkelingen te monitoren zodat overschrijdingen van deze aard in de toekomst minimaal zijn.

Kredietoverschrijding

Naast de beoordeling van de overschrijdingen op de lasten, moeten wij vaststellen of door de Gemeenteraad beschikbaar gestelde kredieten zijn overschreden. Kredietoverschrijdingen van groter dan € 100.000 (conform de vastgestelde rapporteringstolerantie) rapporteren wij in ons verslag. In 2016 is een overschrijding van € 404.120 (netto) op het krediet ophoging Hoornbrug. Hier staat een bate van gelijke omvang tegenover. Deze wordt echter pas in 2017 ontvangen. Doordat de bruto lasten niet worden overschreden heeft dit geen effect op ons oordeel.

In 2016 is het krediet van de Tramlijn 15- Rijswijkse deel overschreden met € 130.000. Doordat het project enige tijd heeft stilgelegen vallen de kosten hoger uit dan begroot. Deze extra lasten zijn gecompenseerd door een extra subsidiebijdrage waardoor deze overschrijding niet meetelt in ons oordeel.

2. Accountantscontrole

2.5 Verslaggevingsgrondslagen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2016 geen vrijwillige wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

De wijzigingen van verslaggevingsgrondslagen die het BBV met ingang van 2016 voorschrijft zijn door uw gemeente opgevolgd.

Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van uw gemeente.

2.6 Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 is de vrijstelling voor de vennootschapsbelasting (hierna: VPB) voor overheidslichamen vervallen. Voor de gemeente Rijswijk betekent dit dat zij mogelijk VPB moet afdragen. Door de gemeente is, in samenwerking met een externe fiscalist, geanalyseerd of sprake is van belastbare activiteiten. Vanuit deze analyse is geconcludeerd dat de activiteiten die uitgevoerd worden voor de grondexploitaties onder de VPB-plicht vallen. Tot op heden heeft de belastingdienst geen formele bevestiging gegeven dat deze zienswijze akkoord is. Op basis van de huidige winstverwachtingen van de grondexploitaties wordt ingeschat dat belastingplicht geen materieel effect zal hebben op de exploitatie van de gemeente Rijswijk. Voor een analyse op de VPB impact op de grondexploitatie Rijswijk Buiten verwijzen wij naar hoofdstuk 6.

Wij kunnen ons vinden in het standpunt van de organisatie dat de impact van de VPB-plicht niet materieel zal zijn. Wij verwijzen hierbij tevens naar de paragraaf Weerstandsvermogen in de jaarrekening waarin de organisatie het risico op de VPB last toelicht. Wij benadrukken wel dat bovenstaande analyse jaarlijks plaats zal moeten vinden.

2. Accountantscontrole

2.7 Schattingen

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening is dat de organisatie schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het College. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld.

De belangrijkste schattingen in de jaarrekening zijn:

Belangrijkste schattingen	Beoordeling	Toelichting
Verwachte levensduur voor de immateriële vaste activa	Akkoord	De verwachte levensduur voor de verschillende activa categorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn in lijn met wat gebruikelijk is.
Verwachte levensduur voor de materiële vaste activa	Akkoord	De verwachte levensduur voor de verschillende activa categorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn in lijn met wat gebruikelijk is.
Waardering van voorraden (inclusief grondexploitatie)	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de voorraden (inclusief de uitgangspunten voor verliesvoorzieningen). De uitgangspunten, risico's en onzekerheden met betrekking tot de waardering van de grondexploitatie hebben wij toegelicht in paragraaf 5.2.
Waardering van de vorderingen	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de vorderingen. Wij adviseren u om periodiek de gehanteerde uitgangspunten te toetsen.
Waardering van de voorzieningen	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de voorzieningen.
Waardering transitoria gerelateerd aan Jeugdhulp en WMO	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de transitorische post.
Vennootschapsbelasting	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de inschatting van de organisatie.

3. Kwaliteit verslaggeving

3.1 Diepgang controle jaarverslag

De jaarstukken 2016 bestaan uit “het jaarverslag” en “de jaarrekening”. De programmaverantwoording en de paragrafen vormen samen het jaarverslag. In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting zoals in het boekwerk “Jaarrekening 2016” is opgenomen.

Conform de gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole hebben wij het jaarverslag onderzocht om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingen geconstateerd.

3.2 Wet Normering Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) stelt maxima aan de bezoldiging van topfunctionarissen (2016: € 179.000, voor externen € 252.000). De bezoldiging van topfunctionarissen in deeltijd of met een aanstelling korter dan 12 maanden in een boekjaar, wordt omgerekend naar een voltijdsbezoldiging. De WNT bevat een openbaarmakingsverplichting van de bezoldiging van topfunctionarissen via de jaarrekening van de organisatie en inzending aan de (vak)minister. Voor andere functionarissen geldt alleen een openbaarmakingsverplichting bij overschrijding van de bezoldigingsnorm.

In de jaarrekening van gemeente Rijswijk over boekjaar 2016 is op juiste wijze rekening gehouden met de bepalingen uit de WNT.

4. Financiële positie

4.1 Resultaat boekjaar

Uit de jaarrekening volgt een positief rekeningsaldo, na resultaatbestemming, van € 1.812.000 terwijl in de aangepaste begroting 2016 was uitgegaan van een positief rekeningsaldo van € 3.061.000.

Het saldo van baten en lasten bedraagt € 428.000 negatief, terwijl in de aangepaste begroting 2016 was uitgegaan van een negatief saldo van € 115.000.

Voor een analyse van het verschil tussen het rekeningresultaat over het boekjaar en de aangepaste begroting verwijzen wij naar de jaarstukken 2016 van de gemeente Rijswijk. Gezien de geringe omvang van de per saldo afwijking hebben wij hier geen nader onderzoek naar gedaan.

4.2 Weerstandsvermogen

In de paragraaf “Weerstandsvermogen en risicobeheersing” in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. De gemeente heeft de 10 grootste risico’s beschreven in de paragraaf ‘Weerstandsvermogen en risicobeheersing’. Op basis van de geïdentificeerde risico’s op basis van een gewogen gemiddelde van financiële impact en kans wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico’s. De gemeente maakt hiervoor gebruik van de risicomanagementtool NARIS. Hierbij wordt verondersteld dat alle risico’s zich nooit tegelijk voordoen. Wij kunnen ons vinden in dit uitgangspunt. Het berekende risicobedrag is € 15,5 miljoen exclusief RijswijkBuiten (2015: € 17,9 miljoen). Met een zekerheidspercentage van 90% bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit € 4,0 exclusief RijswijkBuiten (2015: € 5,0 miljoen). Vanuit de risicoanalyse RijswijkBuiten is een benodigde weerstandscapaciteit bepaald van € 5,1 miljoen.

De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 29,4 miljoen (2015: € 25,7 miljoen) waarmee de ratio weerstandsvermogen uitkomt op 3,2 (2015: 1,9) welke geclassificeerd wordt als uitstekend (2015: ruim voldoende).

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.1 Sociaal domein

5.1.1 Algemeen

In 2015 is het takenpakket van de gemeente als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein flink uitgebreid. Voor de uitvoering van deze taken heeft de continuïteit van de zorgverlening voorop gestaan. In de sector is de afgelopen periode veelvuldig gecommuniceerd over de verantwoording inzake het sociaal domein. Hierbij hebben onder andere de NBA en de VNG meerdere brieven uitgebracht over de problematiek en de stand van zaken. Daarnaast heeft minister Plasterk de Tweede Kamer intensief geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen het sociaal domein. Ook in onze managementletter is dit aan de orde geweest. De gemeente Rijswijk heeft zich afgelopen jaar ingezet om voldoende zekerheid te krijgen over de geldstromen van het sociale domein. Daarnaast constateren wij dat de gemeente Rijswijk voornemens is de nauwkeurigheid en volledigheid van de geldstromen binnen het sociale domein te waarborgen doormiddel van controles in het proces.

5.1.2 PGB's

De belangrijkste onzekerheid heeft betrekking op de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB). De SVB heeft over 2016 een afkeurende verklaring bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en WMO ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten. De gemeente Rijswijk heeft om die reden zelfstandig onderzocht of de kosten nauwkeurig en rechtmatig verantwoord zijn. Uit deze controle komen geen bijzonderheden naar voren. Om die reden concluderen wij dat de kosten PGB getrouw en rechtmatig verantwoord zijn in de jaarrekening 2016 van de gemeente Rijswijk.

5.1.3 Jeugdzorg

De inkoop Jeugdhulp is door de gemeente Rijswijk uitbesteed aan H10. De werkelijke lasten van Jeugdhulp die betrekking hebben op de gemeente Rijswijk worden door H10 doorbelast. De gemeentelijke accountantsdienst van Den Haag (GAD) heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven over verantwoording van de ingekochte zorg. Bij deze rapportage wordt aangegeven dat de ramingssystematiek van 2015 plausibel was. Op basis van de bevindingen vanuit de GAD is sprake van een onzekerheid van € 237.000 (last voor de gemeente) voor de volledigheid van de facturatie. Zorginstellingen mogen tot en met vijf jaar na afronding nog zorg declareren. Ten opzichte van voorgaand jaar neemt de geconstateerde onzekerheid af.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.1 Sociaal domein (vervolg)

5.1.3 Jeugdzorg (vervolg)

Gemeente Rijswijk is zelf verantwoordelijk voor het rechtmatig afgeven van de beschikkingen. Bij sommige trajecten is op basis van een gerechtelijke uitspraak of verwijzing van een specialist de beschikking afgegeven. De gemeente heeft wettelijk de plicht het advies van de rechter of specialist over te nemen. Om die reden heeft deze constatering geen gevolgen voor ons oordeel. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente de beschikkingen rechtmatig heeft afgegeven. Wel adviseren wij om contact te leggen met de (medisch) specialisten. Op deze wijze kan bekeken worden of de gemeente meer kan samenwerken met de specialisten, zodat de gemeente meer betrokken wordt bij het 'te kiezen' traject.

5.2 Grondexploitatie

5.2.1 Actualisatie Grondexploitatie RijswijkBuiten

De gemeente heeft in het kader van de jaarrekeningcontrole een geactualiseerde grondexploitatie opgezet (de zesde herziening). Vanwege wijzigingen in de verslaggevingsrichtlijnen BBV is het rentepercentage waarmee gerekend wordt gewijzigd naar 3,78%. Dit is de werkelijk betaalde rente.

Ten opzichte van de prognose voor 2016 blijven de verkopen achter. Dit wordt veroorzaakt doordat de ontwikkeling van RijswijkBuiten enige tijd heeft stilgelegen in verband met een ingediend beroep, nadat de gemeente het uitwerkingsplan 't Haantje west 1' met hogere geluidsgrenswaarden heeft vastgesteld. De verkopen die gepland waren voor eind 2016 vinden nu plaats in het voorjaar van 2017. Het verwacht resultaat op basis van de zesde herziening blijft nagenoeg gelijk aan het verwacht resultaat op basis van de vijfde herziening.

Volgens de prognose kan het plan nog steeds budgettair ontwikkeld worden. Gezien de aard en omvang van het project is echter sprake van een aantal onzekerheden en risico's die grote impact voor de gemeente Rijswijk kunnen hebben. Ten opzichte van de vijfde herziening nemen deze risico's met € 903.000 af. Het totaal ingeschatte risico ten opzichte van de totale buffer is (net als voorgaand jaar) negatief. Risico's zijn hoger dan beschikbare buffer op basis van huidige besluitvorming. Ten opzichte van voorgaand jaar zien we wel dat er een aantal extra risico's gekwantificeerd zijn, waarbij de gemeente ervoor kan kiezen deze keuzes niet te maken. Naarmate het project zich verder ontwikkelt worden deze keuzemogelijkheden steeds beperkter. Dit is inherent aan de uitvoering, wij adviseren u om deze keuzes inzichtelijk te maken.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.2 Grondexploitatie (vervolg)

5.2.2 Winstneming Grondexploitatie

De Commissie BBV heeft in 2016 een notitie uitgebracht waarin aangegeven is dat winst op grondexploitaties genomen moeten worden wanneer aan een aantal voorwaarden is voldaan. De winst moet genomen worden na rato van de voortgang. In 2016 zijn heeft de gemeente Rijswijk nog geen winst genomen op de lopende exploitaties, omdat nog niet aan deze voorwaarden is voldaan. Wij adviseren u om na te gaan of tussentijds winst genomen dient te worden.

Daarnaast merken wij op dat de nota grondbeleid op dit moment niet voldoet aan bovenstaande constatering. Aangezien wet- en regelgeving gewijzigd is, adviseren wij de nota grondbeleid te herzien en deze weer in lijn te brengen met de notitie van de Commissie BBV.

5.3 Voorziening Debiteuren Sociale Zaken

Tijdens de controle hebben wij geconstateerd dat de voorziening dubieuze debiteuren op dezelfde wijze wordt bepaald als de overige debiteuren. Bij de debiteuren Sociale zaken spelen echter andere factoren en risico's dan bij de overige debiteuren, waardoor het betaalgedrag niet gelijk is aan de overige debiteuren en de systematiek van het vormen van een voorziening ook niet gelijk is. Wij hebben een controle uitgevoerd op de inschatting van de voorziening Sociale Debiteuren 2015 en vastgesteld dat een hoger bedrag binnengekomen is dan gewaardeerd is in de balans. Dit bedrag heeft betrekking op de nauwkeurigheid van waardering van de voorziening in de jaarrekening van 2015 en heeft geen directe impact op ons oordeel over de jaarrekening van 2016. De omvang van deze geconstateerde fout is beperkt ten opzichte van de materialiteit, derhalve heeft deze bevinding geen consequenties gehad op onze controle. De afwijking geeft wel aan dat de voorziening naar verwachting te hoog is, echter het financiële effect is niet direct te bepalen. Wij adviseren de systematiek waarop de voorziening berekend is komend jaar te evalueren en hierbij rekening te houden met het betaalgedrag van de cliënten.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.4 Europese aanbestedingswet

Tijdens de controle op de naleving van de Europese aanbestedingswet hebben wij geconstateerd dat de gemeente bij bepaalde inkopen afwijkt van de Europese wet- en regelgeving. Gemeentes hebben de mogelijkheid om af te wijken van de Europese aanbestedingsregels (bijvoorbeeld wanneer overstapkosten significant zijn). In alle gevallen hebben wij geconstateerd dat deze afwijkingen op juiste gronden plaatsvinden. Conform de Europese wetgeving moeten deze overwegingen gedocumenteerd worden door de gemeente. Deze documentatie, overwegingen en periodieke evaluatie heeft de gemeente op dit moment niet. Hierdoor is sprake van een formele onrechtmatigheid die niet meeweegt in ons oordeel. Wij adviseren om overwegingen bij afwijking van de Europese aanbestedingswet vast te leggen en te archiveren.

6. Bevindingen ten aanzien van de interne beheersing

6.1 Werkzaamheden

Als onderdeel van onze controle van de jaarrekening van de gemeente Rijswijk hebben wij een onderzoek ingesteld naar de administratieve organisatie en de interne beheersingsmaatregelen bij de organisatie.

Onze werkzaamheden waren primair gericht op:

- Inventariseren van de opzet van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen;
- Vaststellen bestaan en werking van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole.

6.2 Bevindingen

Wij zijn van mening dat de organisatie een voldoende beheersing heeft van haar bedrijfsprocessen. Wij verwijzen voor onze bevindingen naar de apart uitgebrachte managementletter. Onze bevindingen met een hoge prioriteit betroffen:

- Controle mutaties crediteuren stamgegevens > Wij hebben geconstateerd dat deze bevinding nog niet volledig is opgepakt. Deze controle is achteraf nog uitgevoerd voor de resterende maanden in 2016. Hierbij zijn geen bijzonderheden geconstateerd, waardoor deze bevinding geen impact heeft op ons oordeel. Tijdens de controle van de jaarrekening hebben wij van de organisatie vernomen dat de controle vanaf mei 2017 in het proces is gewaarborgd. Voor de eerste maanden van 2017 zal deze controle achteraf nog uitgevoerd worden.

6.3 Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij onderzoeken de geautomatiseerde gegevensverwerking in opzet en bestaan voor zover wij dat noodzakelijk achten in het kader van de controle van de jaarrekening. De accountantscontrole kan daarom leiden tot andere constatering dan wanneer een gericht onderzoek naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zou plaatsvinden.

Wij hebben, voor zover noodzakelijk voor onze controle, de geautomatiseerde gegevensverwerking beoordeeld en hierbij zijn de hierna vermelde bijzonderheden geconstateerd. Wij hebben geconstateerd dat de logische toegangsbeveiliging ten aanzien van het netwerk verbetering behoeft. Zowel ten aanzien van de restricties aan de wachtwoorden om toegang te verkrijgen tot de applicaties als het beperken van het aantal niet-persoonsgebonden user-accounts, zijn verbeteringen aanbevolen.

7. Aandachtspunten vanuit de auditcommissie

Naar aanleiding van de bespreking van de managementletter zijn ons een drietal aandachtspunten meegegeven. Deze punten en onze bevindingen zetten we in deze paragraaf uiteen.

7.1 Beveiliging ICT

Op verzoek van de auditcommissie zijn wij nagegaan of het voor buitenstaanders (zijnde niet- medewerkers van de gemeente Rijswijk) mogelijk is om toegang te krijgen tot vertrouwelijke informatie.

Wij hebben geconstateerd o.b.v. opzet en bestaan van het proces dat de gemeente Rijswijk strenge eisen stelt ten aanzien van wachtwoorden op het netwerk. Gegeven het feit dat de applicaties niet single-sign-on zijn ingesteld en er strenge eisen worden gesteld ten aanzien van wachtwoorden op het netwerk, oordelen wij dat het risico op onbevoegde toegang tot deze applicaties zich enkel beperkt tot interne medewerkers. Het is voor derden (personen die geen medewerker zijn van de gemeente Rijswijk) niet direct mogelijk om toegang te krijgen tot vertrouwelijke informatie in deze applicaties.

Indien u volledige zekerheid hierover wilt verkrijgen adviseren wij u een security scan door een IT auditor uit te laten voeren.

7.2 Ondersteuningsplannen Jeugdzorg

De auditcommissie heeft aan ons gevraagd terug te komen op de (formele) rechtmatigheid van de verleningen van de jeugdhulp. Naar aanleiding van onze bevinding bij de interim-controle is door de gemeente onderzocht hoeveel ondersteuningsplannen niet ondertekend waren en nog wel in uitvoering zijn. Het aantal dossiers van trajecten die nog onderhanden zijn en waarbij geen ondertekend ondersteuningsplan aanwezig is, is beperkt. De totaal mogelijke impact op de exploitatie van de gemeente Rijswijk is niet materieel. In overleg met de afdeling is door de organisatie besloten om deze cliënten niet na te bellen, in verband met de persoonlijke situatie. Gezien het feit dat het totaal aantal trajecten beperkt is kunnen wij ons hierin vinden. Wij adviseren de organisatie wel om voordat het traject gestart is na te gaan of ondersteuningsplannen door alle partijen ondertekend zijn.

7. Aandachtspunten vanuit de auditcommissie

7.3 Impact VPB bij de grondexploitatie Rijswijk Buiten

De auditcommissie heeft verzocht om in te gaan op de impact van de VPB op de grondexploitatie van Rijswijk Buiten. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente externe fiscalisten heeft ingehuurd om de gevolgen van het vervallen van de VPB-vrijstelling voor de gemeente Rijswijk in kaart te brengen. Door de externe fiscalist zijn, in overleg met de gemeente, 4 scenario's doorgerekend op basis van de gegevens van eind 2015. Door de externe fiscalist wordt het scenario waarin de jaarwinst bepaald wordt op de gemiddelde kostprijs het meest realistisch geacht. De totale verwachte winst voor RijswijkBuiten bedraagt € 0,91 miljoen. Dit resulteert in een belastingdruk van € 0,23 miljoen. Wij zijn van mening dat de uitgangspunten die gehanteerd zijn door de externe fiscalist deugdelijk zijn en kunnen ons om die reden vinden in het scenario dat resulteert in een belastingdruk van € 0,23 miljoen. Wij willen u er wel op wijzen dat de belastingdienst op dit moment nog geen uitspraak gedaan heeft over de door de gemeente gehanteerde uitgangspunten. Daarnaast zijn de huidige berekeningen gebaseerd op de cijfers 2015. Wij adviseren u actuele berekeningen te maken op basis van de werkelijke cijfers zodat de daadwerkelijke belastingdruk kan worden bepaald.

8. Overige dienstverlening → onafhankelijkheid accountant

8.1 Onafhankelijkheid

Baker Tilly Berk heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly Berk. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly Berk en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly Berk en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- rotatie van externe accountants op de opdracht.

Wij zijn van mening dat wij in relatie tot uw organisatie onafhankelijk, in overeenstemming met de ViO (Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants), hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

8.2 Fraude

Bij de uitvoering van de werkzaamheden hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 240 "De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten". Het College is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het College is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag. Zij dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico's binnen uw organisatie en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Tijdens de beoordeling bleek ons dat binnen uw organisatie reeds de nodige aandacht wordt besteed aan de onderwerpen fraude en integriteit. U heeft aangegeven belang te hechten aan een adequate beheersing van frauderisico's.

Volledigheidshalve wijzen wij erop dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude.

9. Single Information Single Audit (SiSa)

9.1 SiSa bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten, Artikel 5 lid 4, dienen wij te rapporteren over de fouten en onzekerheden van de SiSa regelingen.

Code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 (OAB)	Niet van toepassing	€ 0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
I&M E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Niet van toepassing	€ 0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016	Niet van toepassing	€ 0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2016	Niet van toepassing	€ 0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling

Contactgegevens:

drs. R. (Rik) Opendorp

Partner

M: 06 – 10 09 04 64

E: r.opendorp@bakertillyberk.nl

drs. M. Zijderduijn RA

Manager

M: 06 – 52 76 53 85

E: m.zijderduijn@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.

Bijster 55

Postbus 3814

4800 DV Breda

T: 076 – 525 00 00